

Ontwerpbeschikking van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

op het op 4 februari 2024 door ons ontvangen verzoek voor de intrekking van het besluit op grond van de Omgevingswet, voor een Natura 2000-activiteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e) van 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135), verleend aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk.

INHOUDSOPGAVE

ONTWERPBESCHIKKING.....	3
1 ONDERWERP	3
2 ONTWERPBESCHIKKING	3
PROCEDURELE ASPECTEN	4
1 AANLEIDING	4
2 BEVOEGD GEZAG	4
3 UNIFORME OPENBARE VOORBEREIDINGSPROCEDURE.....	4
OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN.....	5
1 WETTELIJK KADER – OMGEVINGSWET	5
2 HET VERZOEK	5
3 INHOUDELIJKE BEOORDELING	5
3.1 REALISATIETERMIJN.....	6
3.2 ONTWERPBESTEMMINGSPLAN	7
3.3 PASSEND MAATREGELENPAKKET	7
4 CONCLUSIE	22

ONTWERPBESCHIKKING

1 Onderwerp

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben op 4 februari 2024 van de bewoners Waterhoefstraat, Stokske, Heiligenboom en omgeving (hierna: indiener) een verzoek ontvangen voor de intrekking van het besluit op grond van de Omgevingswet, voor een Natura 2000-activiteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e) van 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135), verleend aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk.

2 Ontwerpbesikking

Gelet op de bepalingen van de Omgevingswet besluiten wij:

- I. het verzoek van de indiener **af te wijzen**, voor de intrekking van het besluit op grond van de Omgevingswet, voor een Natura 2000-activiteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e) van 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135), verleend aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk.

PROCEDURELE ASPECTEN

1 Aanleiding

Op 4 februari 2024 hebben wij van de indiener een verzoek ontvangen voor de intrekking van het besluit op grond van de Omgevingswet, voor een Natura 2000-activiteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e) van 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135), verleend aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk. Het verzoek is geregistreerd onder kenmerk Z/216413.

2 Bevoegd gezag

Omdat het project plaatsvindt in de provincie Noord-Brabant zijn wij bevoegd om een beslissing te nemen op het verzoek. Dit is op grond van artikel 5.10, onder e, van de Omgevingswet.

3 Uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Het verzoek wordt behandeld volgens de uniforme openbare voorbereidingsprocedure zoals in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht staat. Dit komt door de bepaling in de Omgevingswet (artikel 16.65) en het Omgevingsbesluit (artikel 10.24, eerste lid onder j).

OVERWEGINGEN EN TOETSINGEN

1 Wettelijk kader – Omgevingswet

Inwerkingtreding Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met deze wet voegt de overheid de regels voor de fysieke leefomgeving samen. De Wet natuurbescherming is opgegaan in de Omgevingswet, met de Aanvullingswet natuur Omgevingswet en het Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet.

Met het ingaan van de Omgevingswet veranderen onder meer de benamingen van wetsinstrumenten. Zo is de benaming voor een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (artikel 2.7, tweede lid) gewijzigd naar een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e).

U kunt meer lezen over gebiedsbescherming onder de Omgevingswet op de volgende website <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/activiteiten-natuur/natura-2000-activiteit/>.

In onder andere artikel 18.10 van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. Op grond van artikel 2.18, eerste lid, sub g, onder 2°, van de Omgevingswet, dragen Gedeputeerden Staten (hierna: GS) er zorg voor dat in hun provincie passende maatregelen als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrictlijn worden getroffen die nodig zijn voor Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor de onderscheiden gebieden.

2 Het verzoek

Het verzoek ziet op de intrekking van de natuurvergunning zoals verleend op 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135) aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk.

In het verzoek worden GS verzocht om de natuurvergunning geheel in te trekken. In het verzoek wordt aangegeven dat de beoogde ontwikkeling niet binnen 3 jaar na onherroepelijk worden van het besluit is gerealiseerd. Daarnaast wordt in het verzoek aangegeven dat door de beoogde ontwikkeling een toename van emissie van stikstofoxiden en ammoniakemissie wordt veroorzaakt op het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'. Door de indiener wordt verder aangegeven dat er een ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen dat ziet op de bouw van 220 woningen in plaats van de in de in het verzoek genoemde-natuurvergunning verleende bouw van 177 woningen.¹ Ook zouden er andere verkeersafwikkelingen zijn aangegeven in het ontwerpbestemmingsplan dan in de natuurvergunning. Verwijzend naar onder andere het adviesrapport van de Ecologische Autoriteit over de natuurdoelanalyse van Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' geeft indiener aan dat deze beoogde ontwikkeling, inclusief de twee afwijkingen uit het ontwerpbestemmingsplan, voor verslechtering van het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' zorgen.

De indiener verzoekt daarom om de natuurvergunning volledig in te trekken. Daarop wordt hierna verder ingegaan.

3 Inhoudelijke beoordeling

Aan de gemeente Oisterwijk is op 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135) een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming, thans op grond van de Omgevingswet voor wat betreft

¹ Ontwerpbestemmingsplan Heiligeboom in Moergestel d.d. 20 december 2023 (zaaknummer: 1013695)

een Natura 2000-activiteit, verleend. De vergunning is verleend voor de nieuwbouw van 177 woningen op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, in de gemeente Oisterwijk. De vergunning ziet op een aanlegfase en een gebruiksfase, met een emissie van in totaal 381,59 kg NO_x/jr en 31,64 kg NH₃/jr.

Stikstofregistratiesysteem

De natuurvergunning van de gemeente Oisterwijk is verleend met gebruikmaking van het stikstofregistratiesysteem.

Op 24 maart 2020 is de gewijzigde Regeling natuurbescherming in werking getreden, waarin het stikstofregistratiesysteem (hierna: SSRS) is opgenomen. Het SSRS registreert per Natura 2000-gebied de effecten van maatregelen die de stikstofdepositie moeten verminderen. Het systeem registreert ook welke salderingsruimte wordt gereserveerd en toegekend voor het verlenen van natuurtoestemmingen. De activiteit veroorzaakt stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied met habitattypen en soorten die negatief worden beïnvloed door een overmaat aan stikstofdepositie. Voor de voorgenomen activiteit is sprake van een toename van stikstofdepositie en is salderingsruimte benodigd. Door de getroffen maatregelen die stikstofdepositie verminderen was het mogelijk om voor activiteiten, door middel van salderingsruimte uit het SSRS, een vergunning te verlenen en dat is 28 december 2020 dan ook gebeurd. Het klopt dat sinds 1 maart 2023 geen vergunningen meer kunnen worden verleend voor projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van het stikstofregistratiesysteem. Dit betekent echter niet dat verleende en onherroepelijke vergunningen die zijn gebaseerd op deze systematiek ingetrokken dienen te worden.

Vooropgesteld dient te worden dat het instrument van intrekken van vergunningen niet is bedoeld als een mogelijkheid om opnieuw een integrale herbeoordeling van alle reeds verleende natuurvergunningen uit te voeren.

3.1 Realisatietermijn

In artikel 2.9 van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant, thans artikel 2.1.7 van de Beleidsregel omgevingsrecht Noord-Brabant, is een realisatietermijn van 3 jaar opgenomen. Dit voorschrift is ook opgenomen in het bestreden besluit. Dit betekent dat GS een natuurvergunning kunnen intrekken indien het project niet binnen 3 jaar na onherroepelijk worden van de natuurvergunning wordt gerealiseerd.

Het klopt dat de realisatietermijn van 3 jaar voor de bestreden natuurvergunning is verstreken. Echter, dit artikel betreft een zogeheten kan-bepaling, wat inhoudt dat GS een beleidsvrijheid wordt gegeven om deze bevoegdheid al dan niet te gebruiken.

Dat de stikstofdepositie feitelijk nog stijgt met de realisatie van 177 woningen ontkennen wij niet. Echter, naast het aantoonbare voornemen van de gemeente Oisterwijk om de woningen te realiseren, tillen GS zwaar aan de rechtszekerheid van de vergunninghouder. Uit het nieuwsbericht van de gemeente Oisterwijk van 14 december 2023 blijkt namelijk dat de eerste werkzaamheden worden gestart in 2025.²

Zoals door de indiener is aangegeven, zijn de omliggende Natura 2000-gebieden overbelast, met name Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'. De realisatie van de woningen heeft een effect op het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'. De maximale stikstofdepositiebijdrage van het project op het hoogst belaste Natura 2000-gebied 'Kampina &

² Nieuwsbericht van de gemeente Oisterwijk van 14 december 2023 'Ontwerpbestemmingsplan Beekdalpark en Heiligeboom ter inzage'. Voor meer informatie zie de volgende link: <https://www.oisterwijk.nl/nieuws-en-mededelingen/nieuwsbericht/artikel/ontwerpbestemmingsplan-beekdalpark-en-heiligeboom-ter-inzage>

Oisterwijkse Vennen' bedraagt 0,17 mol N/ha/jr in de aanlegfase en 0,13 mol N/ha/jr in de gebruiksfase (afkomstig uit de AERIUS-Register berekeningen bij het bestreden besluit). Het terugdringen van stikstofuitstoot in overbelaste Natura 2000-gebieden is noodzakelijk voor herstel en versterking van de natuur. Het intrekken van de natuurvergunning zou, alhoewel de stikstofwinst marginaal is, bijdragen aan het omlaag brengen van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'. GS achten de intrekking niet noodzakelijk om verslechtingen te voorkomen gelet op het pakket aan passende maatregelen die verder staan toegelicht onder 'Passend maatregelenpakket'.

3.2 Ontwerpbestemmingsplan

De indiener geeft aan dat het ontwerpbestemmingsplan aangaande het bouwproject ziet op 220 woningen in plaats van de 177 woningen zoals deze zijn verleend in de bestreden natuurvergunning. Ook wordt door de indiener benoemd dat de verkeersafwikkeling in het ontwerpbestemmingsplan is gewijzigd ten opzichte van de natuurvergunning.

Ruimtelijke ordening is geen toetsingskader ingevolge de Wet natuurbescherming, thans Omgevingswet voor een Natura 2000-activiteit, en daarmee is een verschil tussen twee toestemmingen niet direct een reden om een natuurvergunning niet te verlenen of in te trekken.

Nu er nog geen uitvoering is gegeven aan de natuurvergunning achten wij de uitvoering van het project een kwestie van toezicht en handhaving. Dit betekent dat, indien de gemeente Oisterwijk het bouwproject gaat realiseren, zij gehouden is aan het naleven van de afgegeven natuurvergunning of, indien de plannen significant zijn gewijzigd ten opzichte van die natuurvergunning, een andere toestemming voor de Natura 2000-activiteit ingevolge de Omgevingswet te verkrijgen. Hier zal middels toezicht op worden toegezien.

Ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan en de andere bezwaren die hiertegen zijn geuit in onderhavig verzoek zoals de niet volledige terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan of de doorstroming en verkeersveiligheid van het dorp en omgeving, is het gepast om rechtsmiddelen aan te wenden tegen het ontwerpbestemmingsplan. Uit een bericht van de indiener van 26 juni 2024 blijkt ook dat zij een zienswijze hebben ingediend tegen het ontwerpbestemmingsplan. In de zienswijze worden onder andere bezwaren geuit over de volgens de indiener aanwezige gebreken in de AERIUS-berekeningen behorende bij het stikstofdepositieonderzoek van Antea Group, dat onderdeel uitmaakt van het ontwerpbestemmingsplan. Nu deze berekeningen geen onderdeel uitmaken van de bestreden natuurvergunning en daar niet aan ten grondslag hebben gelegen, zien wij geen reden om de natuurvergunning hierom in te trekken en maakt dat aspect geen deel uit van de overwegingen in dit besluit.

Tot slot wordt door de indiener in het verzoek benoemd dat zij het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' zien verslechteren. Als reactie daarop is van belang dat in de provincie Noord-Brabant een pakket van passende maatregelen ter reductie van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden wordt getroffen. Wij lichten dat hierna verder toe.

3.3 Passend maatregelenpakket

Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn), Contournota Programma stikstofreductie en natuurverbetering en (ontwerp)Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering

Allereerst wordt gewezen op de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (hierna: Wsn). In 2019 heeft het kabinet aangekondigd aan een solide structurele aanpak voor de stikstofproblematiek te werken. De kern van deze aanpak is om te werken aan herstel en versterking van de natuur en het terugdringen van de stikstofuitstoot. Dit voornemen heeft geresulteerd in de Wsn. De Wsn is verder

uitgewerkt in het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering. Op basis van de Wsn gelden drie resultaatsverplichtingen voor de stikstofreductie.

De verplichting is (vooralsnog) als volgt: in 2025 moet minimaal 40 procent van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 10-15%). In 2030 moet minimaal de helft van de Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben bereikt (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 26%) en in 2035 moet dat minimaal 74 procent zijn (= landelijk gemiddelde emissiereductie van 50%). Deze waarden zijn verankerd in artikel 2.15a van de Ow. De Wsn geeft verder de opdracht voor het vaststellen van een programma voor stikstofreductie en natuurverbetering met bron- en natuurmaatregelen. Daarnaast moet periodiek monitoring en bijsturing plaatsvinden.

In dat kader is onderzocht dat in 2030 een gemiddelde depositiereductie van 255 mol N/ha/jr nodig is om de omgevingswaarde te behalen. Een aanzienlijk deel hiervan, circa 120 mol N/ha/jr, wordt in 2030 bereikt als gevolg van vaststaand en voorgenomen beleid, het zogeheten autonome pad. Ook dragen de maatregelen uit het Klimaatakkoord voor circa 25 mol N/ha/jr bij aan de realisatie van de omgevingswaarde. De resterende opgave in aanvulling op het autonome pad bedraagt circa 110 mol N/ha/jr voor 2030. De potentiële stikstofreductie van het vastgesteld pakket maatregelen valt binnen een bandbreedte van 103 tot 180 mol/ha/jr in 2030, waarmee naar verwachting de omgevingswaarde voor 2030 wordt behaald.

In juli 2021 is in het kader van de uit de Wsn volgende verplichting om een programma voor stikstofreductie en natuurverbetering vast te stellen de Contourennota Programma stikstofreductie en Natuurverbetering (hierna: de Contourennota) vastgesteld. In de Contourennota zijn de contouren van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering beschreven. Voor het bereiken van de voor 2030 gestelde omgevingswaarde is een pakket met bronmaatregelen vastgesteld. Deze bronmaatregelen zijn vastgelegd in de Contourennota. Paragraaf 4 van de Contourennota bevat een beschrijving van de bronmaatregelen. In paragraaf 4.1 van de Contourennota zijn deze bronmaatregelen verder uitgewerkt. Per maatregel is de status en het verwachte stikstofreducerende effect daarvan bepaald. De voorspelling is dat het totale maatregelenpakket leidt tot een reductie van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van 103 tot 180 mol N/ha/jr in 2030.

Op 19 december 2022 is het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering gepubliceerd (hierna: 'programma'). Hierin zijn de contouren uit de Contourennota (nader) uitgewerkt. De kern van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering is om de natuur te verbeteren. Hierbij staan twee doelen centraal:

- het verminderen van de stikstofdepositie in stikstofgevoelige natuurgebieden en daarmee te voldoen aan de wettelijke omgevingswaarden in de Ow (artikel 2.15a); en
- de natuur verbeteren door de instandhoudingsdoelstellingen in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te halen.

Het programma bevat maatregelen die de stikstofdepositie bij de bron aanpakken en maatregelen die de natuur herstellen. Ook de monitoring en eventuele bijsturing van de maatregelen zijn onderdeel van het programma. Vanaf juni 2023 zal het programma worden geactualiseerd. Dit gebeurt aan de hand van de dan beschikbare gebiedsplannen, natuuranalyses, monitoringsgegevens en de uitwerking van het coalitieakkoord.

Naast stikstofreducerende maatregelen worden er in het kader van het programma verder ook natuurverbeteringsmaatregelen getroffen. Daarbij geldt dat het terugdringen van de

stikstofdepositie van groot belang is, maar op zichzelf niet voldoende. De reductie van stikstofdepositie leidt op zichzelf niet per definitie tot herstel van de natuur. Daarvoor zijn ook natuurherstelmaatregelen nodig. In paragraaf 5 van het programma worden de maatregelen voor natuurverbetering mede onder verwijzing naar het Uitvoeringsprogramma Natuur beschreven en toegelicht. Te denken valt aan bijvoorbeeld hydrologische maatregelen. Zie hiervoor ook de besluittekst onder het kopje 'Beheersmaatregelen/natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen' in deze paragraaf.

De vereiste periodieke monitoring en bijsturing van het programma en de daarin opgenomen maatregelen zijn uitgewerkt in paragraaf 8 en 9 van het programma. De monitorings- en bijsturingssystematiek is een essentieel onderdeel van het programma en is op hoofdlijnen op wetsniveau geregeld. Op verzoek van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (hierna: LNVN) voert een consortium van het Planbureau voor de Leefomgeving (hierna: PBL), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (hierna: RIVM) en Wageningen University & Research (hierna: WUR) periodiek een evaluatie uit van het beleidsprogramma bij de Wsn. Het consortium brengt vier verschillende rapportages uit met ieder een eigen verschijningsfrequentie. Het gaat hierbij om monitoring en evaluatie over zowel gerealiseerde als verwachte (beleids)ontwikkelingen:

- de eerste reeks rapporten van het consortium beschrijft de ontwikkeling van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Deze rapporten verschijnen jaarlijks;
- de tweede reeks rapporten beschrijft de voortgang en effecten van stikstofreductie- en natuurherstelmaatregelen van het PSN. Deze rapporten verschijnen om de twee jaar;
- de derde reeks rapporten evalueert sociaaleconomische effecten en doeltreffendheid en doelmatigheid van het PSN. Ook deze rapporten verschijnen tweejaarlijks;
- ten slotte beschrijft de vierde reeks rapporten de landelijke staat van instandhouding en doelbereik in Natura 2000-gebieden, en het doelbereik op gebiedsniveau. Deze rapporten verschijnen om de zes jaar.

Op 28 februari 2024 is het eerste syntheserapport verschenen.³ Het syntheserapport 'Monitoring en Evaluatie van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering' is een eerste tussenevaluatie van de voortgang van dit beleid. In dit rapport wordt geconstateerd dat de stikstof- en natuurmaatregelen die het kabinet-Rutte IV sinds 2021 heeft ingezet, positief bijdragen aan de toekomstige kwaliteit van de natuur. Verder daalt naar verwachting de gemiddelde overschrijding van de kritische depositiewaarden (hierna: KDW) met een derde tot 2030, maar liggen de wettelijke stikstofdoelen ver buiten bereik. De recente maatregelen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (hierna: NPLG) en de uiteindelijke opbrengst van de lopende Aanpak piekbelasting zijn in deze prognoses niet meegerekend. Voor de natuurherstelmaatregelen die sinds 2021 zijn genomen geldt dat de voortgang en effecten niet bekend zijn. Daarvoor zijn onvoldoende gegevens beschikbaar. De evaluatierapportages van het PBL gaan uit van de wettelijke doelen die gerelateerd zijn aan de KDW. De voormalige minister voor Natuur en Stikstof heeft in een brief aan de Eerste en Tweede Kamer laten weten dat de rapportages bevestigen dat het hard nodig is om het beleid dat het kabinet in gang heeft gezet voort te zetten en waar mogelijk te intensiveren. Zo wordt het NPLG samen met de provincies verder ingevuld om de doelen voor natuur, water en klimaat te halen. Onlangs heeft de Europese Commissie het voorstel voor de budgetophoging voor de Aanpak piekbelasting goedgekeurd. Het budget is daarmee definitief opgehoogd met in totaal bijna € 1,45 miljard.⁴

³ Rapport van het PBL van 28 februari 2024, zie de volgende link: [Monitoring en Evaluatie van het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering: syntheserapport | Planbureau voor de Leefomgeving \(pbl.nl\)](#)

⁴ Nieuwsbericht van de Rijksoverheid van 8 april 2024, zie de volgende link: [Meer budget en langere openstelling voor vrijwillige beëindigingsregelingen veehouderij | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

Tot slot wordt opgemerkt dat provincies op grond van de Wsn gebiedsplannen moeten opstellen voor de gebiedsgerichte uitwerking van de landelijke omgevingswaarde en het programma stikstofreductie en natuurverbetering (zie ook artikel 3.9 van de Ow). In paragraaf 11 van het programma worden handvatten en kaders gegeven voor uitwerking van maatregelen in de gebiedsplannen. Ook worden er in het kader van het programma stikstofreductie en natuurverbetering voor ieder Natura 2000-gebied natuurdoelanalyses opgesteld. Met de natuurdoelanalyses wordt voorafgaand aan de vaststelling het programma beoordeeld of de in het programma opgenomen maatregelen in samenhang met andere maatregelen leiden tot het realiseren van (de condities voor) instandhoudingsdoelen voor stikstofgevoelige habitattypen en soorten voor het betreffende Natura 2000-gebied en of aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit wordt uitgewerkt in paragraaf 7 van het programma. De (resultaten van de) natuurdoelanalyses werken door in de gebiedsplannen. Verder kunnen de natuurdoelanalyses gebruikt worden bij het actualiseren van Natura 2000-beheerplannen. De natuurdoelanalyses zijn in februari 2023 afgerond. De provincie Noord-Brabant heeft de natuurdoelanalyses op 1 maart 2023 voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit. Deze heeft de kwaliteit van een aantal analyses inmiddels getoetst. Na advisering door de Ecologische Autoriteit vindt waar nodig aanpassing plaats. Bijvoorbeeld voor het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' is op 4 april 2024 door de Ecologische Autoriteit een advies uitgebracht over de natuurdoelanalyse (hierna: NDA) van het gebied. Zo geeft de Ecologische Autoriteit aan dat de natuurdoelanalyse voor de 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' een goed inzicht geeft in de gewenste omgevingscondities en drukfactoren. De NDA beschrijft veel effectieve beheersmaatregelen die in het gebied worden genomen. Er is een aantal maatregelen uitgevoerd of gestart om de hydrologische omstandigheden (waterstanden, waterkwaliteit) in de vennen te verbeteren. Daarnaast zijn voor vochtige alluviale bossen maatregelen uitgevoerd om de lokale hydrologie te verbeteren. Ondanks de hydrologische knelpunten heeft nog geen grootschalig systeemherstel plaatsgevonden. De NDA geeft een uitgebreide eerste aanzet voor aanvullende natuurherstelmaatregelen om (verdere) verslechtering te voorkomen en de natuurdoelen te halen. De Ecologische Autoriteit concludeert dat niet uitgesloten is dat al verslechtering is opgetreden. Aannemelijk is dat de bestaande maatregelen een positieve bijdrage leveren, maar niet voldoende zullen zijn voor het voorkomen van verdere verslechtering in de toekomst. Voor het vaststellen van trends en het totale pakket aan maatregelen is meer informatie nodig over de natuuroppervlakte en -kwaliteit, het hydrologische systeem en de water- en bodemkwaliteit.

Stop op vergunningverlening Omgevingswet Natura 2000-activiteit

De resultaten van de NDA's voor 15 Noord-Brabantse Natura 2000-gebieden laten een verslechterd beeld van de natuur zien. Het gevolg van deze geconstateerde verslechtering is dat de vergunningverlening voor aanvragen met stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden voorlopig stil ligt totdat de benodigde aanvullende maatregelen zijn geborgd en de effecten ervan voldoende zeker zijn. Voor projecten op het gebied van infrastructuur, landbouw, industrie, woningbouw, maar ook voor projecten om te verduurzamen kan, in elk geval tijdelijk, geen vergunningverlening plaatsvinden. Daarnaast kan op dit moment niet uitgesloten worden dat de ruimte die ingezet wordt bij extern salderen of vanuit een depositiebank niet al nodig is om de natuur te herstellen ('additionaliteitsvereiste'). Wij kunnen geen vergunningen verlenen tot er voldoende maatregelen waar de effecten voldoende zeker van zijn, geborgd zijn. Dit is een juridische eis.⁵

⁵ Persbericht van de provincie Noord-Brabant van 1 maart 2023 'Analyses bevestigen slechte staat natuur Brabant', zie de volgende link: [Analyses bevestigen slechte staat natuur Brabant - Provincie Noord-Brabant](#)

Het stopzetten van de vergunningverlening wordt niet als passende maatregel zoals bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn (hierna: Hrl) gezien, maar deze constatering van ons heeft wel tot gevolg dat geen activiteiten worden vergund die een verslechtering van Natura 2000-gebieden tot gevolg kunnen hebben.

Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof en Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant

Verder wordt gewezen op de op 15 december 2020 door ons vastgestelde Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof (hierna: 'BOS'). Hierin hebben wij, op basis van verschillende beleidsdocumenten en regelingen, diverse (bron)maatregelen ter reductie van de stikstofemissie en –depositie inzichtelijk gemaakt. De BOS geeft een overzicht van bronmaatregelen op landelijk niveau en bevat aanvullende maatregelen die wij inzetten om de stikstofdepositie verder omlaag te brengen. Daarbij wordt aangesloten bij de Rijksdoelstellingen om in 2030 minimaal de helft van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden onder de KDW te brengen, zoals ook is verankerd in artikel 2.15a van de Ow. Daarmee sluit de provincie één-op-één aan bij de huidige wet- en regelgeving.

Paragraaf 3.2 van de BOS bevat een overzicht van deze bronmaatregelen. De bronmaatregelen zijn onderverdeeld per sector en betreffen maatregelen in de landbouw, de mobiliteit, huishoudens, industrie en energie, de bouw (en de handel, diensten en overheid) en maatregelen ter bevordering van depositiedaling van stikstof uit het buitenland.

Verder zijn de (verwachte) effecten van de maatregelen in beeld gebracht. Daarvoor zijn de maatregelen gecategoriseerd in drie categorieën: +, ++ en +++. De betekenis van deze categorisering is als volgt:

- +: een depositiereductie van 0 – 5 mol/ha/jr;
- ++: een depositiereductie van 5-25 mol/ha/jr;
- +++: een depositiereductie van meer dan 25 mol/ha/jr.

De verwachte effecten van de maatregelen zijn per maatregel aangegeven in paragraaf 3.2.2 van de BOS. Daarnaast bevat bijlage A bij de BOS een overzicht van alle stikstofreductiemaatregelen waarbij een verwachting is gegeven van de effecten daarvan. Bijlage A bij de BOS bevat 44 maatregelen, waarvan ongeveer 22 provinciale maatregelen. In bijlage B bij de BOS zijn tot slot alle maatregelen nader toegelicht en is aangegeven wanneer het verwachte effect optreedt. Voor (een toelichting op) de maatregelen, de planning voor de uitvoering daarvan en de verwachte effecten wordt verwezen naar de BOS. Voorbeelden van (belangrijke) passende maatregelen uit de BOS zijn het stimuleren van extensivering en het bevorderen van duurzame mobiliteitskeuzes en de opkoop van agrarische bedrijven (daaronder begrepen de piekbelasters) en de stalmaatregelen uit de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening). In deze Verordening en voorgangers hiervan staan sinds 2010 verregaande eisen die worden gesteld aan veehouderijen. Beknopt betekent dit dat bij het realiseren van een nieuwe stal of installeren van een nieuw stalsysteem, deze op dierplaatsniveau moet voldoen aan de eisen van bijlage 2 'Technische eisen huisvestingssystemen' van de Verordening. De Verordening heeft als doel een borging van een blijvende daling van de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden. Op 20 december 2022 heeft de provincie Noord-Brabant pas op de plaats gemaakt voor de vergunningverlening van aanvragen met emissiearme stalsystemen. Echter, de Verordening houdt onder meer in dat veehouders verouderde stallen die nog niet voldoen vóór 1 juli 2024 moeten aanpassen. Voor melkrundvee- en kalverhouderijen geldt als datum 1 januari 2026. Het is ook mogelijk om aan de eisen te voldoen door minder dieren te houden. Een belangrijke voorwaarde is dat met het houden van minder dieren eenzelfde ammoniakreductie wordt behaald die ook behaald zou worden met de aanpassing van stalsystemen. Overigens is sinds 22 december 2023 vergunningverlening voor projecten met

luchtwassystemen weer mogelijk.⁶ De provincie Noord-Brabant heeft een handreiking voor het opstellen van een passende beoordeling gepubliceerd die geschikt is voor veehouders die luchtwassystemen willen gebruiken om stikstofuitstoot te verminderen. De datum die in de Verordening geldt ten aanzien van het toepassen van luchtwassystemen draagt sterk bij aan het verminderen van de stikstofuitstoot.

Voor een samenvatting van de aanpak van de aanpak stikstof in de provincie Noord-Brabant wordt gewezen het document 'Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant'. Hierin wordt samenvattend ingegaan op zowel het aanpak van het Rijk (paragraaf 3) als op de provinciale BOS (paragraaf 4), waarbij zowel de getroffen of te treffen maatregelen ter reductie van de stikstofdepositie worden besproken (in het kader van het 'Tandwiel stikstof: Maatregelen voor minder stikstofuitstoot'), als de getroffen of te treffen maatregelen voor het sterker maken van de natuur (herstel- en verbetermaatregelen (in het kader 'Tandwiel natuur: Sterker maken van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden'). Laatstgenoemde herstel- en verbetermaatregelen worden nader toegelicht onder het kopje 'Beheersmaatregelen/ natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen' in deze paragraaf.

De BOS wordt parallel aan het opstellen van het Brabants Programma Landelijk gebied (hierna: BPLG) geactualiseerd tot BOS 2.0. De noodzaak tot actualisatie komt onder meer voort uit de looptijd van de huidige BOS tot 2023. Ook hebben er sinds de vaststelling van de huidige BOS in 2020 meerdere ontwikkelingen plaatsgevonden, zoals de bekendmaking van de landelijke indicatieve restopgaven voor de sectoren industrie/energie en mobiliteit en ontwikkelingen rond de Omgevingsverordening, die het noodzakelijk maken om te bezien of de huidige stikstofaanpak nog voldoende is om de doelstellingen op het gebied van stikstofreductie te realiseren. Ook de urgentie tot concretisering is hierbij van belang, daarom wordt voor de actualisatie ook meer ingezet op effectieve en concreet geborgde maatregelen.

Wij hebben op 25 april 2024 een concept-BOS 2.0 vastgesteld. Deze bespreekversie is openbaar. De planning is dat de BOS 2.0 wordt vastgesteld in het vierde kwartaal van 2024. De BOS 2.0 geeft richting aan de ambities uit het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant'. Dit gebeurt langs de drie lijnen Verminderen, Versterken en Vooruitgaan. Dat vormt de basis voor de aanpak in de BOS 2.0. Nieuw ten opzichte van de BOS 1.0 is dat de maatregelen in de BOS 2.0 geïnstrumenteerd en juridisch geborgd worden, dat er een verwacht effect op doelbereik is opgenomen en dat monitoring mogelijk is.

Aanpassingen in de actualisatie van de BOS zullen indien van toepassing ook opgenomen worden in het BPLG. Overigens heeft de provincie Noord-Brabant op 6 juli 2023 een eerste pakket voor het BPLG aan het Rijk aangeboden. Het bevat de Houtskoolschets landelijk gebied én een pakket 'no regret-maatregelen' waar de provincie op korte termijn mee aan de slag wil.⁷ De Houtskoolschets BPLG is in samenwerking met natuur-, water- en landbouwpartners tot stand gekomen. Het schetst een gecombineerde aanpak van natuur-, stikstof-, water- en klimaatdoelen én de transitie van de landbouw in Brabant. Het pakket dat is ingediend betreft effectieve maatregelen om de doelen van het NPLG te bereiken.

Tot slot wordt opgemerkt dat vanuit de gebiedsanalyses die zijn opgesteld in 2017 en eerdaags geüpdatet zullen worden zoals hierboven beschreven, de provincie Noord-Brabant bezig is met een pakket aan maatregelen op de Natura 2000-gebieden. De provincie Noord-Brabant is bovendien bezig met de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak (inhoudende bron- en

⁶ Persbericht van de provincie Noord-Brabant van 22 december 2023: [Hulpmiddel voor veehouders om vergunning aan te vragen - Provincie Noord-Brabant](#)

⁷ Houtskoolschets BPLG van provincie Noord-Brabant d.d. 14 maart 2023 en Toelichting op de twee no-regret maatregelpakketten BPLG d.d. 4 juli 2023, met documentnummer 5283014

herstelmaatregelen) om de stikstofdepositie te reduceren. In dat kader wordt onder meer de effectiviteit van de getroffen en te treffen (passende) maatregelen nader beoordeeld en geactualiseerd. Waarbij dan ook concreet wordt getoetst aan de te bereiken omgevingswaarde in 2030 zoals verankerd in artikel 2.15a van de Ow (waarbij in de BOS wordt aangesloten). Wanneer de resultaten daartoe nopen zullen de maatregelen aangevuld en/of aangescherpt worden. Die aanpak is vooralsnog de meest aangewezen weg om stikstofreductie te bewerkstelligen. Dat dit tijd vergt om op te stellen zal een ieder kunnen beamen. Verschillende disciplines op rijks- en provinciaal niveau zijn bezig om deze aanpak vorm te geven. De gebiedsgerichte aanpak groen blauw bestaat in basis uit vijf fasen, voorafgegaan door een gedegen voorbereiding.

Beheersmaatregelen/natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen

Naast de stikstofreducerende maatregelen wordt ook gewezen op beheersmaatregelen en (andere) natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen die in de Natura 2000-gebieden in Noord-Brabant (zullen) worden genomen.

De komende jaren wordt gewerkt aan een gebiedsgerichte aanpak in de verschillende Natura 2000-gebieden om middelen zo gericht mogelijk in te kunnen zetten ten behoeve van de natuurdoelen van de gebieden. Het gaat daarbij (onder meer) om fysieke maatregelen in Natura 2000-gebieden ter verbetering van de natuurconditie. Daarbij kan worden gedacht aan het verwijderen van stikstofrijke grondlagen en het verhogen van het grondwaterpeil teneinde achteruitgang te voorkomen/tegen te gaan. Dit is relevant omdat dergelijke (fysieke) maatregelen veel invloed kunnen hebben op de staat van bepaalde habitats en daarmee ook op de weerbaarheid tegen stikstofdepositie. Zo kan het verbeteren van de hydrologische situatie door middel van fysieke maatregelen veel invloed hebben op de staat van instandhouding van een gebied. Voor veel habitattypen met een zeer lage KDW, zoals bijvoorbeeld de zure vennen, is de hydrologische situatie zelfs het kernprobleem.

Daarbij wordt onder meer ook gewezen op paragraaf 4.1 van de Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant. In deze paragraaf wordt ingegaan op maatregelen ten behoeve van het sterker maken van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (in het kader van het tandwiel natuur) en waarom deze maatregelen bijdragen en zelfs essentieel zijn voor de stikstofaanpak. Naast genoemde maatregelen zoals herstel van waterhuishouding en het verwijderen van stikstofrijke grondlagen, is een voorbeeld de 'Gebiedsgerichte aanpak groen blauw', zoals beschreven in paragraaf 4.1.3 van de Bouwstenen aanpak stikstof Noord-Brabant. In Noord-Brabant wordt gewerkt aan realisatie van het natuurnetwerk, schoon en voldoende water, herstel van de natuurlijke condities en een toekomstbestendige landbouw. De gebiedsgerichte aanpak groen-blauw bundelt als het ware al die opgaven per gebied. Uitvoering van lopende projecten loopt hierbij maximaal door. Zie meer uitgebreid ook de website van de groen-blauwe gebiedsgerichte aanpak: <https://ggagroenblauw.nl/overgga/over/default.aspx>.

Dat dergelijke natuurherstel- en verbeteringsmaatregelen bijdragen aan de stikstofaanpak volgt bovendien ook uit het ontwerpprogramma stikstofreductie en natuurherstel. In paragraaf 5 wordt ingegaan op maatregelen voor natuurverbetering (zoals ook uitgebreid uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Natuur). In paragraaf 5.5 worden generieke en gebiedsgerichte maatregelen voor natuurverbetering besproken. Onder meer wordt genoemd dat een effectieve bescherming van natuur en biodiversiteit in het bijzonder is gebaat bij een aanpak passend bij een specifiek gebied. Daarom wordt er naast generieke maatregelen vooral ingezet op een gebiedsgerichte aanpak met een mix van vijf maatregelen, zo staat er in het ontwerpprogramma. Als gebiedsgerichte maatregelen in het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur worden genoemd:

1. versnellen verwerving, optimaliseren van inrichting en beheer;

2. verbetering kwaliteit bestaande natuurgebieden;
3. inzet op maatregelen in overgangsgebieden, inclusief het verbinden van gebieden;
4. extra hydrologische maatregelen;
5. overige kwaliteitsmaatregelen bovenop Natuurpact.

Een uitgebreide toelichting op de (generieke en) gebiedsgerichte maatregelen is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Natuur. Daarnaast wijzen wij erop dat de NDA zelf ook een set aan maatregelen bevatten. Deze resultaten komen voort uit een onderzoek dat op habitatniveau is uitgevoerd, de NDA zijn namelijk inhoudelijke, ecologische analyses en rapportages. De resultaten zijn vervolgens benut voor de uitwerking van de maatregelen in de gebiedsplannen en de uitwerking van de tweede fase van het Uitvoeringsprogramma natuur.

Uit het openbare besluit van GS van 18 juni 2024 blijkt dat GS in juli 2024 een aanvraag indienen van € 178,8 miljoen bij het Rijk voor verstrekking van een specifieke uitkering uit het Uitvoeringsprogramma Natuur. Dit rijksgeld is reeds voor de provincie gereserveerd. Van deze € 178,8 miljoen zal de provincie, in de periode 2024- 2032, €138,4 miljoen besteden aan maatregelen die bijdragen aan het verder versterken en verbeteren van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit zijn extra maatregelen in en om deze gebieden, zoals systeemherstel van water en bodem, verhogen van de kwaliteit van de inrichting van het Natuurnetwerk, aangepast landbouwkundig gebruik in de overgangszones en extra bosrevitalisering en bosaanleg. Deze maatregelen passen in de aanpak van de stikstofproblematiek voor Natura 2000-gebieden, zoals de Wsn van provincies vraagt. De overige €40,4 miljoen wordt besteed aan compensatie van bos dat in het kader van Natura 2000-herstel vanaf 2017 is verwijderd binnen habitattypes waar bomen geen onderdeel van uit horen te maken.

Bovendien worden er al maatregelen in de Natura 2000-gebieden uitgevoerd ondanks dat de gebiedsplannen uit de gebiedsgerichte aanpak nog niet zijn afgerond. Ter beeldvorming wordt hieronder voor het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' een aantal maatregelen uiteengezet.

Maatregelen in de Kampina & Oisterwijkse Vennen

Ondanks dat het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' nog in de visievormingsfase zit, worden momenteel al maatregelen uitgevoerd in het gebied. Het gebied is aangewezen als vogelrichtlijngebied voor 2 broedvogelsoorten en 1 niet-broedvogelsoort, en als habitatrichtlijngebied voor 15 habitattypen en 6 habitatrichtlijnsoorten. Actieve hoogvenen (H7110), galigaanmoerassen (H7210), vochtige alluviale bossen (H91E0C) en hoogveenbossen (H91D0) zijn prioritair habitattypen. De natuurdoelanalyse schetst de verwachting dat er in 2030 voor de habitattypen galigaanmoerassen (H7210) en hoogveenbossen (H91D0) geen sprake meer is van overbelasting. Hiervoor zijn geen aanvullende bronmaatregelen vereist. Voor de overige habitattypen en -soorten in dit Natura 2000-gebied worden de volgende knelpunten genoemd: verdroging, teveel neerslag van stikstof met als gevolg eutrofiëring en verzuring, slechte waterkwaliteit, versnippering en te weinig verbindingen met andere gebieden, invasieve exoten en teveel recreatie.

De drie aanwezige habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' met een 'nee, tenzij' conclusie zijn de gevlekte witsnuitlibel (H1042), kleine modderkruiper (H1149) en rivierdonderpad (H1163). Voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor deze habitatrichtlijnsoorten geldt verdroging als knelpunt. Specifiek betekent dit het versnipperen, droogvallen en dichtgroeien van vennen en beken. Waterschap De Dommel heeft, in samenwerking

met Natuurmonumenten en de provincie Noord-Brabant, in maart 2022 een grootschalig natuurherstelproject in het Natura 2000-gebied afgerond. Daar waar er voldoende ruimte beschikbaar was, meandert de Beerze weer door het landschap. De Heilooop, die voorheen voor snelle afwatering zorgde, is minder diep gemaakt. De landbouwsloot om de Logste Velden is juist gedempt en verlegd naar een hoger gelegen gedeelte van het beekdal. De beken kunnen nu weer meebewegen met het veranderende klimaat, zodat de schade aan de natuur minder wordt tijdens perioden met veel regen of veel droogte. Water blijft langer in het Natura 2000-gebied en krijgt de kans om de grond in te zakken. Dit draagt bij aan de verhoging van het grondwaterpeil. Daarnaast wordt het waterpeil in de beken optimaal gereguleerd doordat de stuwen in de Beerze en de Heilooop met elkaar communiceren. Door speciale kleppen in de stuwen vormen deze geen hindernis meer voor vissen. Ook is er naast de Heilooop een nieuwe poel aangelegd. Poelen zijn belangrijke stapstenen in de natuur; ze bevorderen de biodiversiteit. Voorgenoemde maatregelen hebben zowel bijgedragen aan het verbeteren van de hydrologie als aan het verbeteren van de standplaatscondities van aanwezige soorten. Het beekherstel draagt bij aan het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de gevlekte witsnuitlibel (H1042), kleine modderkruiper (H1149) en rivierdonderpad (H1163) en door de uitbreiding van het wateroppervlak en verbetering van de kwaliteit aan de habitattypen blauwgraslanden (H6410) en vochtige alluviale bossen (H91E0C).

Zoals hierboven genoemd is, naast het habitatype vochtige alluviale bossen (H91E0C), ook habitatype actieve hoogvenen (H7110) aangewezen als prioritair. Voor het behalen van hiervoor gestelde instandhoudingsdoel gelden verdroging, stikstofdepositie en de aanwezigheid van bos als knelpunten. Dit habitatype komt voor in enkele vennen en uitbreiding zal plaatsvinden door autonome ontwikkelingen in deze vennen. Ook kan het habitatype ontstaan in andere vennen. Om hieraan bij te dragen heeft waterschap De Dommel tussen 2018 en 2021 de oevers van verschillende vennen, waaronder de centraal gelegen Huisvennen, hersteld (voor verdere beeldvorming verwijzen we naar de volgende link: <https://www.natuurmonumenten.nl/bezoekerscentrum-oisterwijk/nieuws/herstel-venoevers-in-oisterwijkse-bossen-en-vennen-en-kampina>). Bomen en struiken zijn verwijderd en de bovenste stikstofrijke humuslaag is van de bodem geschraapt. Dit biedt kansen voor de ontwikkeling van natuurlijke oeverbegroeiing.

De meeste aangewezen habitattypen in Natura 2000 gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' zijn gevoelig voor verzuring en vermisting, waarbij deze drukfactoren ook als knelpunt worden gezien voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. De exacte knelpunten voor de aanwezige vogelrichtlijnsoorten met een 'nee, tenzij' conclusie zijn niet bekend. Stikstofdepositie wordt, gezien het gebruik van enkele aanwezige habitattypen door de vogelsoorten, wel als mogelijk knelpunt genoemd. Om de effecten hiervan te verminderen wordt er (cyclisch) beheer uitgevoerd in verschillende vormen. Opslag wordt verwijderd, bomen worden gekapt, er wordt geplagd en gechopperd en er wordt organisch sediment verwijderd van verschillende venbodems. Daarnaast wordt, om de effecten van verzuring en vermisting nog verder te verminderen, extra begrazing ingezet in de stuifzandheiden met struikhei (H2310), zandverstuivingen (H2330), vochtige heiden (H4010A), droge heiden (H4030), pioniersvegetaties met snavelbiezen (H7150) en oude eikenbossen (H9190).

Voor een overzicht van alle uitgevoerde maatregelen in het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' en de effecten daarvan verwijzen wij naar paragraaf 6.1 van de Natuurdoelanalyse Kampina & Oisterwijkse Vennen van 28 februari 2023. Uit de NDA volgt dat aanvullende maatregelen nodig zijn om de stikstofdepositie terug te dringen. Om de nodige forse reductie van de stikstofneerslag te versnellen en realiseren is de aanpak piekbelasting van start gegaan. De effecten hiervan zijn nog niet inzichtelijk. Andere maatregelen die genomen moeten

worden, worden in de komende periode verder geconcretiseerd en geborgd. Naast de specifiek op hydrologie gerichte maatregelen zijn nog enige tijd (aanvullende) effectgerichte maatregelen nodig om de effecten van verzuring en vermisting als gevolg van stikstofdepositie (in combinatie met effect van verdroging) tegen te gaan. Zo staan in de paragraaf hieronder de verschillende opkoopregelingen omschreven. Doordat sommige regelingen nog lopen of van kracht moeten worden, is er nog geen concrete stikstofwinst inzichtelijk. Uit de hieronder toegelichte (indicatieve) berekening blijkt wel dat de daling stikstofdepositie op Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' circa 33 mol N/ha/jr bedraagt, doordat 8 bedrijven hebben deelgenomen aan de Maatregel Gerichte Aankoop (hierna: 'MGA-1-regeling'; de vrijwillige opkoopregeling voor piekbelasters)

Opkoop piekbelasters

Een belangrijke passende maatregel die onderdeel uitmaakt van de het pakket dat beschreven wordt in de BOS, is de opkoopregeling piekbelasters (zie paragraaf 3.2.2.1, bijlage B en bijlage C van de BOS; ook wel genoemd de Maatregel Gerichte Aankoop). De provincies worden via een zogenoemde specifieke uitkering (hierna: SPUK) in staat gesteld piekbelasters op te kopen. Piekbelasters zijn bedrijven die binnen een straal van 10 kilometer gemiddeld meer dan 2 mol N/ha/jr op een Natura 2000-gebied deponeren. Van alle varkens-, pluimvee en melkveebedrijven komen zo'n 200 bedrijven in Noord-Brabant in aanmerking vrijwillig opgekocht te worden. De provincie Noord-Brabant verwacht met de SPUK tussen de 35 en 45 bedrijven uiteindelijk te kunnen opkopen.

Met de eerste ronde van de MGA-1-regeling heeft de provincie Noord-Brabant met acht bedrijven een overeenkomst gesloten om te stoppen. Met deze concrete aankopen verdwijnt zo'n 47.300 kg stikstof rondom de Natura 2000-gebieden 'Kempenland-West', 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux', 'Groote Peel', 'Deurnsche Peel & Mariapeel' en 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'. Er kan nog geen concreet inzicht worden geboden in de uiteindelijke totale stikstofwinst, aangezien op dit moment alleen ronde 1 is uitgevoerd. Een inschatting van de depositie-effecten van de met de opkoopregeling piekbelasters reeds verworven agrarische bedrijven is wel mogelijk. In bijlage 1 is die inschatting met een proefberekening inzichtelijk gemaakt. Hiermee wordt een globaal inzicht verkregen in de stikstofeffecten gelet op de vergunde dieraantallen van deze bedrijven. Onder meer is geen rekening gehouden met emissies van materieel, vrachtverkeer, et cetera. Uit deze berekening volgt dat bij beëindiging de stikstofemissie afkomstig van uitsluitend deze acht bedrijven met in ieder geval circa 47.300 kg NH₃/jr daalt. De emissie van die bedrijven draagt zorg voor de volgende deposities op de omliggende Natura 2000-gebieden:

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	7.738,81	2.721,48	7.738,81	86,76	0,00	0,00
Per gebied	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Kempenland-West (135)	345,22	2.721,48	345,22	86,76	0,00	0,00
Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)	797,26	2.419,04	797,26	47,81	0,00	0,00
Groote Peel (140)	1.010,40	2.679,86	1.010,40	41,29	0,00	0,00
Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)	512,74	2.313,50	512,74	33,59	0,00	0,00
Deurnsche Peel & Mariapeel (139)	1.325,25	2.654,00	1.325,25	19,24	0,00	0,00
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131)	592,52	2.396,78	592,52	4,80	0,00	0,00
Regte Heide & Riels Laag (134)	157,58	2.375,73	157,58	2,54	0,00	0,00
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132)	17,28	2.703,33	17,28	1,92	0,00	0,00
Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138)	1.891,56	2.708,10	1.891,56	1,45	0,00	0,00
Strabrechtse Heide & Beuven (137)	898,94	2.267,69	898,94	1,08	0,00	0,00
Boschhuizerbergen (144)	33,46	2.467,24	33,46	0,95	0,00	0,00
Maasduinen (145)	4,83	2.333,23	4,83	0,75	0,00	0,00

In het kader van de opkoop van piekbelasters wordt verder nog gewezen op de tweede fase van de Maatregel gerichte aankoop en beëindiging veehouderijen (hierna: MGA-2).

De regeling is aanvullend op de landelijke beëindigingsregelingen de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (hierna: LBV) en de LBV-plus. Voor veehouderijen die niet bediend kunnen worden met deze landelijke beëindigingsregelingen, kan de MGA-2 dus een optie zijn. Zo is de regeling ook voor bedrijven met andere diersoorten met een hoge stikstofneerslag op kwetsbare natuurgebieden. Bijvoorbeeld konijnen-, geiten- en schapehouderijen.

Deze regelingen zullen naar verwachting voor veel veehouderijen aantrekkelijker zijn dan de MGA-1-regeling. Daarbij geldt ook dat de toelatingseisen voor de LBV en de MGA-2 minder streng zijn dan onder de MGA-1. De verwachting is dan ook met deze regeling meer veehouderijen worden opgekocht en beëindigd. Te meer nu diverse lopende MGA-1-besprekingen over bedrijfsbeëindiging staakten, op het moment dat duidelijk werd dat de komende regelingen aantrekkelijker zouden zijn. Hieronder worden de nieuwe regelingen kort toegelicht.

Met de LBV kunnen melkvee-, varkens- en pluimveehouders hun bedrijf of een locatie ervan vrijwillig en met subsidie beëindigen. De te verlenen subsidie bestaat uit een marktconforme vergoeding van 100% voor de door te halen productierechten én een vergoeding van 100% voor het waardeverlies van de productiecapaciteit (forfaitair). Ter vergelijking: in het kader van een eerdere beëindigingsregeling, de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen, werd 65% van het waardeverlies van de productiecapaciteit vergoed. Volgende openstellingen van de LBV-regeling zullen per definitie minder aantrekkelijk zijn.

De LBV is een generieke regeling om stikstofdepositie te verminderen. Om in aanmerking te komen voor subsidie moeten melkvee-, varkens- en pluimveehouders (onder meer) voldoen aan een landelijke drempelwaarde voor stikstofdepositie. Er is een online tool ontwikkeld zodat ondernemers zelf kunnen nagaan of zij aan de drempelwaarde voldoen. De LBV stond sinds 3 juli 2023 open en is gesloten op 1 december 2023. In opdracht van het ministerie van LNV worden de LBV-aanvragen door de Rijksdienst van Ondernemend Nederland zo snel mogelijk beoordeeld. De aanvragen zijn gerangschikt op volgorde van kostenefficiëntie, en er wordt gekeken naar de verhouding tussen het subsidiebedrag en de hoeveelheid stikstofneerslag die wordt voorkomen.

Naast de LBV-regeling is ook de LBV-plus regeling van start gegaan op 3 juli 2023. De LBV-plus regeling is voor landbouwbedrijven met varkens, melkvee, kippen, kalkoenen of vleeskalveren die vallen onder de aanpak piekbelasting. Het gaat hierbij om bedrijfslocaties die binnen 25 kilometer van overbelaste stikstofgevoelige natuur ten minste 2.500 mol stikstofdepositie per jaar veroorzaken. De regeling is vrijwillig en staat tijdelijk open; de sluitingsdatum is reeds verlengd van 5 april 2024 naar 20 december 2024. Het budget voor deze subsidies is ook verhoogd met bijna € 1,45 miljard.

Zoals ook voormalig minister voor Natuur en Stikstof Christianne van der Wal-Zeggelink heeft aangegeven in haar Kamerstuk over de voortgang aanpak piekbelasting op 12 juni 2023, is de aanpak gericht op de circa 3000 bedrijven die de meeste stikstofneerslag op Natura 2000-gebieden veroorzaken.⁸ Om op korte termijn minder stikstof uit te stoten om natuurherstel mogelijk te maken, heeft het kabinet ervoor gekozen om de circa 3.000 bedrijven een kans te geven om deel te nemen, in plaats van de door de heer Remkes voorgestelde 500-600 bedrijven in het rapport 'Wat wel kan'.⁹ Het kabinet zet vol in op deze vrijwillige aanpak en hoopt dat veel van de bedrijven die in aanmerking komen, zullen deelnemen. Op deze manier wilt het kabinet voorkomen dat verplichtende maatregelen nodig zijn om tot de noodzakelijke daling in de stikstofdepositie te komen. Pas na de sluitdata van de regelingen zal het kabinet toetsen aan de hand van (voorziene) resultaten van de aanpak piekbelasting of er voldoende zicht is op het halen van de doelen. Zo niet, dan zal overgegaan moeten worden tot de inzet van andere instrumentaria.

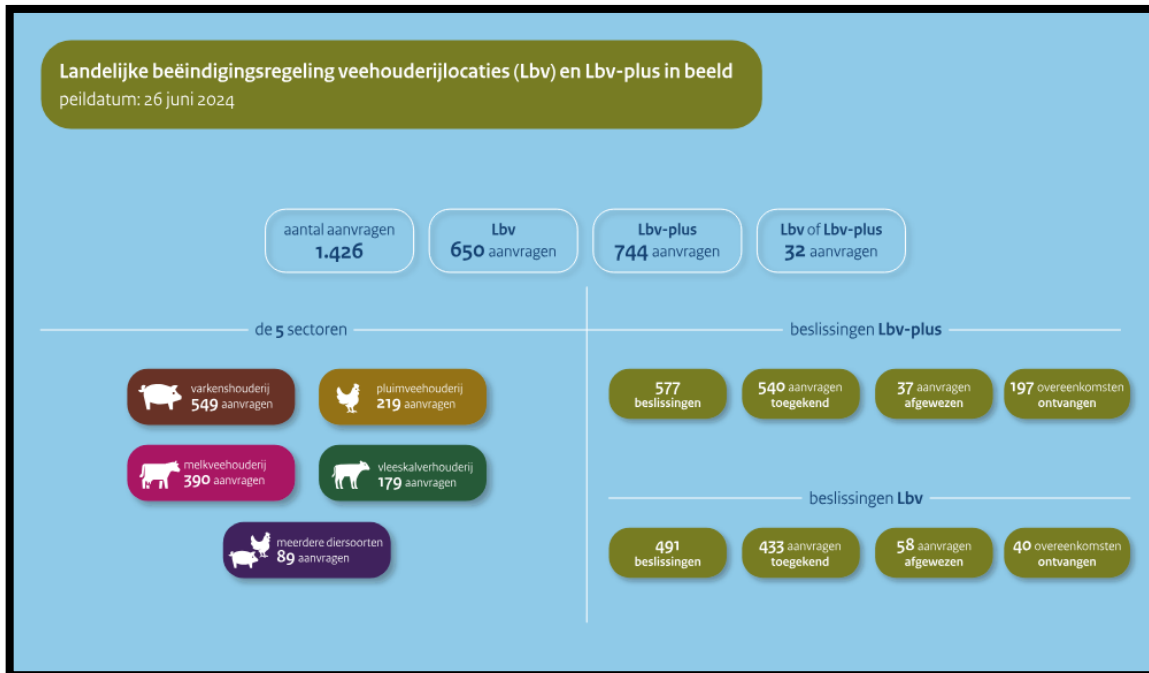
Naast een generieke regeling is maatwerk nodig, gericht op bedrijfslocaties die voor een specifiek Natura 2000-gebied de grootste depositiebelasting opleveren. De MGA-2-regeling geeft provincies de mogelijkheid om deze zogenoemde piekbelasters gericht aan te kopen of te laten beëindigen.

Alle veehouderijsectoren kunnen deelnemen aan de MGA-2. Een belangrijke voorwaarde is dat de depositie vanuit een veehouderij op een overbelast Natura 2000-gebied groter is dan de drempelwaarde voor dat betreffende Natura 2000-gebied. Ook voor de MGA-2 wordt een online tool ontwikkeld zodat ondernemers kunnen nagaan of zij voor een Natura 2000-gebied aan de drempelwaarde voldoen en daarmee in aanmerking komen voor de MGA-2. De verwachting is dat de MGA-2 in 2024 opengesteld zal worden. De beoogde looptijd van de MGA-2 zal 3 jaar zijn.

⁸ Kamerbrief over de voortgang aanpak piekbelasting van de minister voor Natuur en Stikstof d.d. 12 juni 2023, met kenmerk: DGLGS / 27399214.

⁹ Rapport van Johan Remkes 'Wat wel kan' d.d. 5 oktober 2022.

De verwachting is dat vanwege de meer gunstige voorwaarden met de LBV-plus, de LBV en de MGA-2 (nog) meer stikstofdepositiewinst zal worden behaald dan de MGA-1-regeling. Ter indicatie verwijzen wij naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Uit de laatste cijfers blijkt dat op 26 juni 2024 in totaal 1.426 veehouders een aanvraag ingediend hebben voor de LBV en LBV-plus regelingen. Op dit moment zijn er 577 beslissingen voor de LBV-plus verstuurd en zijn er al 197 ondertekende overeenkomsten ontvangen. Door de budgettophoging is er genoeg budget voor alle aanvragen voor de LBV die aan de voorwaarden voldoen. Deze cijfers geven een beeld van de belangstelling voor de subsidies:

Bovendien zorgt de vrijwillige aard van de regelingen voor een snelle daling van de stikstofdepositie. Wij willen hiermee benadrukken dat het opkopen van vrijwillige stoppers voor een snellere daling van de stikstofdepositie binnen afzienbare termijn zorgt, dan de andere verplichtende instrumentaria. De reden hiervoor is dat verschillende middelen voor inspraak en rechtsbescherming openstaan bij dergelijke procedures, zoals zienswijzen en (hoger) beroep. Gezien de aard en gevolgen van dergelijke procedures, zullen deze middelen naar alle waarschijnlijkheid ook worden ingezet door de betrokken vergunninghouder. Daarmee willen wij benadrukken dat, naast de snellere doorlooptijd van procedures resulterend uit een vrijwillige opkoop zoals hiervoor toegelicht, ook de impact op de individuele vergunninghouder in verhouding met het beoogde doel en de andere passende maatregelen die worden ingezet of die beschikbaar zijn een rol spelen, ten aanzien van de keuzevrijheid die we hebben, om de vrijwillige aard van de regelingen te laten prevaleren boven de inzet van meer dwingende maatregelen. Zoals ook voormalig minister voor Natuur en Stikstof aangeeft in haar Kamerstuk van 12 juni 2023 over de voortgang aanpak piekbelasting, heeft het kabinet vol ingezet op deze vrijwillige aanpak.¹⁰ De gedachte is om op deze manier te voorkomen dat vergaande verplichtende maatregelen met een grote impact nodig zijn om tot de noodzakelijke daling in de stikstofdepositie te komen. Het evenredigheidsbeginsel, proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel brengen, kort samengevat, ook mee dat door de overheid wordt gekozen voor effectieve maatregelen met de minste impact voor de vergunninghouders. Tevens wordt in het Kamerstuk aangegeven dat dit instrumentarium wel zal worden uitgewerkt. Zoals hierboven al

¹⁰ Kamerbrief over de voortgang aanpak piekbelasting, van de demissionair minister voor Natuur en Stikstof d.d. 12 juni 2023, met kenmerk DGLGS/27399214

eerder genoemd, zal pas na de sluitdata van de regelingen aan de hand van (voorziene) resultaten van de aanpak piekbelasting worden getoetst of er voldoende zicht is op het halen van de doelen. Zo niet, dan zal overgegaan moeten worden tot de inzet van andere instrumentaria.

Door de vrijwillige aard van deze regelingen krijgen allerlei agrariërs de mogelijkheid om hieraan deel te nemen en te stoppen. Het actief intrekken van natuurvergunningen dan wel aanschrijven van bedrijven zou niet meer willekeurig zijn indien dit volgt uit een dergelijk beleid dat hiervoor is geïmplementeerd. Momenteel wordt er door de provincie Noord-Brabant gewerkt aan een intrekings-en aanschrijvingsbeleid. In dit beleid worden meerdere doelen gediend, waaronder het beschikken over de juridische basis, om – indien nodig – gebruikte ruimte in natuurtoestemmingen in te kunnen trekken als passende maatregel, in aanvulling op de dekenmaatregelen. Maar ook het intrekken van latente ruimte in natuurtoestemmingen, om te voorkomen dat effecten van reducerende maatregelen teniet worden gedaan door invulling van toegestane, nog niet gebruikte ruimte.

Regelingen ter ondersteuning van de agrarische ondernemers

Voor ondernemers die op basis van (een combinatie) van innovatie, extensivering, omschakeling en verplaatsing tot de voor de aanpak geldende emissiereductie willen komen, zullen diverse regelingen beschikbaar komen. Hieronder wordt een aantal van die regelingen kort toegelicht. Voor meer informatie, verwijzen wij u naar de volgende website: <https://www.onslevendlandschap.nl/aanpak-piekbelasting>.

De aankoop van gronden is geen onderdeel van de beëindigingsregelingen. Als aanvullend instrument is de Nationale Grondbank sinds 19 juli 2023 beschikbaar voor het aankopen van gronden indien de agrarisch ondernemer deze aanbiedt. Ook kan de Nationale Grondbank hele bedrijven aankopen die geschikt zijn als alternatieve locatie voor bedrijven die willen verplaatsen. Dit alles gebeurt marktconform. Taxatie van de gronden vindt plaats op basis van huidig landbouwkundig gebruik en de geldende bestemming. Door de Nationale Grondbank aangekochte gronden en bedrijven worden in overeenstemming met het gebiedsproces beschikbaar gesteld voor maatregelen zoals extensivering, ruil of verplaatsing. Hierdoor draagt de Nationale Grondbank bij aan de overgang naar duurzame landbouw, de versterking van de natuur, verbetering van de waterkwaliteit en de klimaatopgave. Dit zijn doelen van het NPLG.

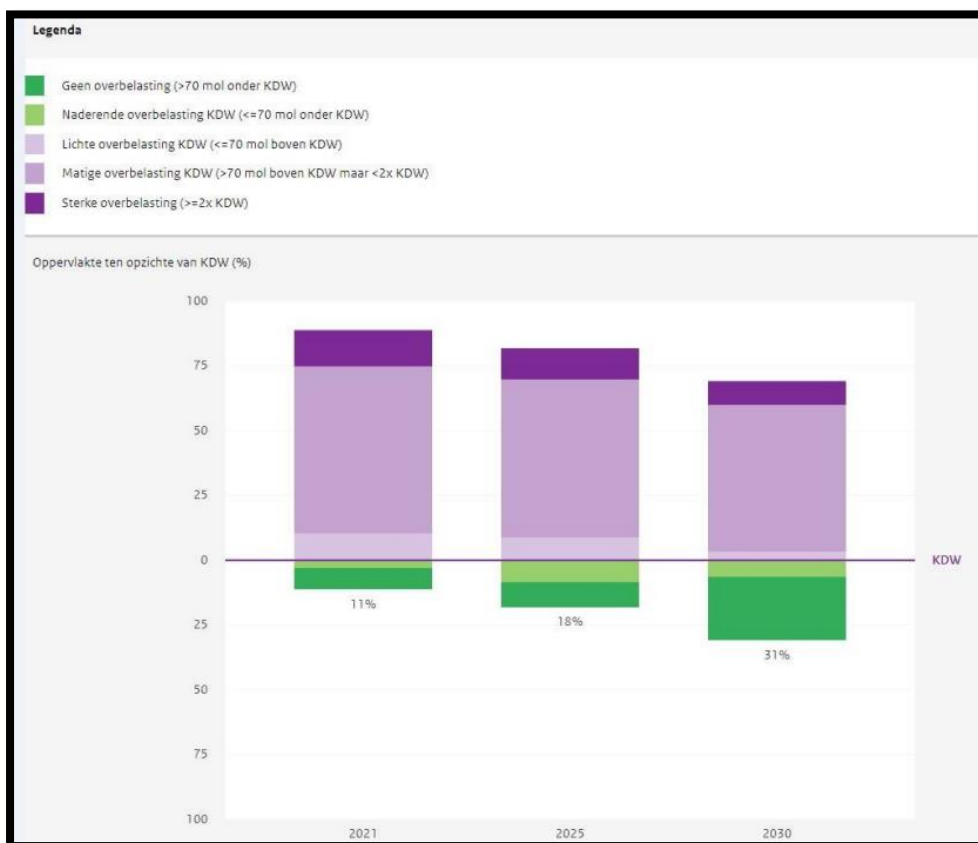
Voor innovatie wordt gewerkt aan de openstelling van de module Investerings van de subsidieregeling 'Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen' voor bedrijven die onder de aanpak piekbelasting vallen. De investeringsmodule is momenteel in voorbereiding. De module zal zich richten op ondersteuning bij investering in brongerichte emissiearme stalsystemen en technieken. Bij de selectie wordt rekening gehouden met de effectiviteit van emissiearme stalsystemen in de praktijk.

Bij extensiveren gaat het om het verlagen van de veebezetting per hectare. In het kader van het Nationaal Strategisch Plan en van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) kunnen subsidies aangevraagd worden door (samenwerkingsverbanden van) melkveehouders in en rond veenweidegebieden en Natura 2000-gebieden die willen extensiveren en daarbij tevens meer beweiding toepassen. De regeling is voor een bredere groep opgesteld dan alleen bedrijven die vallen onder de aanpak piekbelasting. De regeling stond open van 1 mei 2024 tot 31 mei 2024. Elk jaar zal subsidie voor extensivering van de melkveehouderij bij stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden worden gegeven. Dit gebeurt door het productie- en bemestingsvolume te verlagen.

Er komt een verplaatsingsregeling voor veehouderijen met piekbelasting. Deze bedrijven kunnen subsidie krijgen voor vrijwillige verplaatsing binnen Nederland of naar een ander land in de Europese Unie. De subsidie is ook voor onderzoek naar de haalbaarheid van de verplaatsing. Deze Landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting (LVVP) volgt later in 2024.

Ontwikkeling stikstofdepositie Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'

Het RIVM onderzoekt elk jaar hoe de neerslag van stikstof zich ontwikkelt, of de stikstofdoelen haalbaar zijn en, later, of ze zijn gehaald. Daaruit blijkt dat er ongeveer 20 procent minder stikstof in de kwetsbare natuur terecht komt dan in 2005. Naar verwachting daalt de neerslag tot 2030 verder. Dat komt vooral doordat verkeer en landbouw in binnen- en buitenland door maatregelen en regelgeving minder stikstof gaan uitstoten. De hoeveelheid stikstofdepositie boven de KDW is in de Natura 2000-gebieden met ongeveer 40 procent gedaald tussen 2005 en 2021. Toch is deze op veel plekken te hoog. In de natuurdoelanalyses wordt het programma AERIUS Monitor als bron gebruikt. In de onderstaande figuren is de ontwikkeling van stikstofbelasting in het Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen' weergegeven.

Figuur 1 Ontwikkeling stikstofbelasting Natura 2000-gebied 'Kampina & Oisterwijkse Vennen'

Uit AERIUS Monitor 2023 volgt dat er een daling in oppervlakte met een overbelasting van de KDW te zien is voor het Natura 2000-gebied. Deze verwachting is ongunstiger dan de verwachting uit de vorige versie van AERIUS Monitor. In 2023 heeft de WUR de normen voor stikstofdepositie op basis van nieuw wetenschappelijk onderzoek herzien. Daarnaast is de berekende neerslag van stikstof hoger dan uit de vorige versie van AERIUS Monitor bleek. Dit komt door het gebruik van recentere metingen bij het bepalen van de stikstofdepositie. Voor Nederlandse emissies wordt gebruik gemaakt van de ramingen van, en data geleverd door het PBL. Jaarlijks wordt er door het PBL een Klimaat- en Energieverkenning gepubliceerd, waarin de verwachte verandering in emissies wordt ingeschat op basis van vastgesteld beleid, of op basis van voorgenomen én vastgesteld beleid,

afhankelijk van het oordeel van PBL of het voorgenomen beleid al voldoende is uitgewerkt. In de depositiekaarten in AERIUS Monitor wordt gebruik gemaakt van het scenario met vastgesteld beleid. In de prognose van 2030 zijn de belangrijkste maatregelen uit de BOS meegenomen, maar is er alleen gerekend met het beleid dat tot 1 mei 2022 concreet was uitgewerkt. Zowel de opbrengst van de LBV-regeling, de LBV-plus-regeling, de 'no regret'-maatregelen, de afschaffing derogatie als het NPLG zijn niet meegenomen in de ramingen van het RIVM die in AERIUS 2023 zijn verwerkt.

4 Conclusie

Wij wijzen het verzoek tot intrekking van het besluit op grond van de Omgevingswet, voor een Natura 2000-activiteit (artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e) van 28 december 2020 (kenmerk: Z/120792-243135), verleend aan de gemeente Oisterwijk, op de locatie Oostelvoortjes, aan de Heiligenboom te Moergestel, af.